

Tutkijavaihdossa Oslossa – Arjen havaintoja ja keskusteluita norjalaisesta korkeakouluarjesta

29.6.2026

Miltä näyttää norjalainen korkeakouluarki tutkijavaihdon näkökulmasta? Kevään aikana Oslossa viettämäni tutkijavaihto tarjosi mahdollisuuden tarkastella paitsi tutkimusyhteistyötä myös opiskelua, opetusta ja työyhteisöjen arkea uudesta näkökulmasta. Pienistä havainnoista ja kollegojen kanssa käydyistä keskusteluista piirtyi kuva korkeakoulukulttuurista, jossa kipuillaan samojen teemojen kanssa kuin me, mutta toisaalta norjalaiset osaavat myös herkutella ja yhdistää sen yhteisöllisyyden rakentamiseen.

Paluu menneeseen – kynä ja paperitentit takaisin!

Vierailuni aikana Norjassa käymäni keskustelut korkeakoulukollegoiden kanssa herättivät pohtimaan myös arvioinnin tulevaisuutta tekoälyn aikakaudella. Yllättävä havainto oli, että korkeakouluissa on alettu lisätä suullisia tenttejä sekä kynällä ja paperilla toteutettavia tenttejä. Siinä missä digitalisaatio on vuosien ajan vienyt arviointia yhä vahvemmin verkkoon, näyttää kehityksessä olevan nyt myös vastaliike.

Taustalla ei ole teknologian vastustaminen, vaan halu varmistaa, että opiskelijan osaaminen tulee aidosti näkyväksi. Kun tekoäly kykenee tuottamaan tekstiä, ratkaisemaan tehtäviä ja tukemaan oppimista tavoilla, joita emme vielä muutama vuosi sitten osanneet kuvitella, nousee arvioinnissa entistä tärkeämmäksi kysymys

siitä, mitä opiskelija itse osaa, ymmärtää ja pystyy perustelemaan. Norjalaisissa keskusteluissa korostui ajatus siitä, että suullinen tentti ja käsin kirjoitettu vastaus pakottavat opiskelijan jäsentämään ajatteluaan omista lähtökohdistaan. Samalla ne tarjoavat opettajalle mahdollisuuden arvioida ymmärrystä, argumentointia ja tiedon soveltamista tavalla, jota pelkkä digitaalinen tuotos ei aina mahdollista.

Ehkä tekoälyn aikakauden paradoksi onkin se, että osa tulevaisuuden ratkaisuista löytyy menneisyydestä. Emme ole palaamassa vanhaan maailmaan, mutta saatamme ottaa käyttöön uudelleen sellaisia arviointimenetelmiä, joiden arvo tulee näkyväksi juuri nyt, kun teknologia haastaa käsityksemme oppimisesta, osaamisesta ja niiden arvioinnista.

Kampus kuin tavaratalo

Toinen Norjan-vierailun aikana mieleen jäänyt havainto liittyi kampusympäristöihin. Oslossa oli linnamaisia kampuksia, mutta BI Oslo muistutti enemmän modernia palvelukeskusta kuin perinteistä oppilaitosta. Kampuksella oli laajat aukioloajat, jopa pyhäpäivänä helatorstaina kampus oli täynnä kevään loppuprojekteja viimeisteleviä opiskelijaryhmiä. Kampuksella oli myöhään iltaan palvelevia ruokaloita ja kahviloita, opiskelijoille suunnattuja kauppoja, kirjasto, kirjakauppa, kahviloita ja kuntosali.

Ensivaikutelma oli, että korkeakoulu oli suunniteltu paikaksi, jossa opiskelijat eivät ainoastaan käy luennoilla, vaan viettävät merkittävän osan arjestaan. Kampus näyttäytyi eräänlaisena yhteisöllisenä olohuoneena – paikkana, jossa opiskellaan, syödään, liikutaan, tavataan ystäviä ja rakennetaan verkostoja. Tämä herätti pohtimaan korkeakoulun roolia laajemminkin. Puhumme usein opetuksen laadusta, tutkintojen sisällöistä ja työelämävalmiuksista, mutta yhtä tärkeää voi olla se, millaisia puitteita tarjoamme opiskelijoiden arjelle. Oppiminen ei tapahdu vain luokkahuoneessa tai verkkoalustalla. Se tapahtuu myös käytäväkeskusteluissa, yhteisissä kahvihetkissä, opiskelijajärjestöissä ja liikuntatiloissa. Ehkä tulevaisuuden korkeakoulun kilpailuetu ei synny pelkästään siitä, mitä opetetaan, vaan myös siitä, millaisen ympäristön korkeakoulu tarjoaa oppimiselle, hyvinvoinnille ja yhteisöllisyydelle. Norjassa kampukset näyttivät rakentuvan vahvasti tämän ajatuksen varaan.

Siirtyminen lukiosta korkeakouluopintoihin norjalaisittain

Norjassa korkeakoulujen opiskelijavalinnat perustuvat pääosin lukio-opintojen aikana saavutettuihin arvosanoihin eivätkä erillisiin pääsykokeisiin. Järjestelmän tavoitteena on arvioida hakijoita heidän pitkäjänteisen työskentelynsä perusteella sen sijaan, että opiskelupaikka ratkeaisi yhden koepäivän onnistumiseen. Hyvinvoinnin näkökulmasta järjestelmässä on paljon kiinnostavaa. Pääsykokeisiin liittyy usein merkittävää epävarmuutta, kilpailua ja suorituspainetta. Kun suomalaiselle lukionsa päättävälle nuorelle kevät muodostuu kuukausien mittaiseksi jännitysnäytelmäksi, jossa tulevaisuuden suunnitelmat näyttävät riippuvan yhdestä kokeesta, Norjassa kevät on juhlan aikaa ja siinä vaiheessa voi juhlia kolmen vuoden työn päättymistä. Ehkä tässä olisi meilläkin Suomessa pohtimisen paikka?

Vohveliperjantai henkilökunnan ravintolassa

Yksi sympaattisimmista Norjassa tekemistäni havainnoista liittyi henkilökuntaruokalaan. Perjantaisin tarjolla oli vohveleita. Aluksi ajattelin kyseessä olevan jokin erityinen juhlapäivä tai satunnainen herkku, mutta nopeasti kävi ilmi, että vohvelit ovat Norjassa paljon enemmän kuin pelkkä välipala.

Norjalaiset syövät vohveleita poikkeuksellisen paljon. Sydämenmuotoiset *vafler* kuuluvat kahvihetkiin, vieraanvaraisuuteen, urheilutapahtumiin, retkille ja työpaikkojen yhteisiin hetkiin. Monille ne vaikuttavat olevan lähes kansallisruoan asemassa oleva symboli yhteisöllisyydelle ja viihtymiselle. Tutkin aihetta, ja kävi ilmi, että vohveleita on valmistettu Norjassa jo vuosisatojen ajan, ja erityisesti sähköisten vohvelirautojen yleistyminen 1900-luvulla teki niistä koko kansan herkun. Nykyään niitä tarjoillaan tyypillisesti hillon, smetanan tai kuuluisan ruskean juuston kanssa. Keskustellessani norjalaisten kollegoiden kanssa sain kuulla myös käsitteestä fredagskos – perjantain yhteisestä viihtymisen hetkestä. Monilla työpaikoilla viikko päätetään kahvin, vohveleiden ja vapaamuotoisen yhdessäolon merkeissä. Ajatus on yksinkertainen: ennen viikonloppua pysähdytään hetkeksi kohtaamaan toisemme ihmisinä eikä vain työrooleina. Ehkä juuri siksi perjantain vohvelit jäivät mieleeni.

Jenni Kantola
Yliopettaja
SEAMK

Jenni Kantola toimii johtamisen yliopettajana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Hän on tutkinut johtamista ja työyhteisöjen vuorovaikutusta pitkään ja tällä hetkellä tutkimus keskittyy erityisesti etä- ja hybridityön vuorovaikutusilmiöihin. Kantola vietti toukokuussa 2026 kaksi viikkoa tutkijavaihdossa BI Norwegian Business Schoolissa. Tutkijavaihdon mahdollisti Töysän säästöpankkisäätiön apuraha.